

رای شماره 2242542 هیأت اداری و امور عمومی تخصصی دیوان عدالت اداری با موضوع: عبارت در حکم شهید و در حکم جانباز از کل مفاد آیین نامه شماره 49189/25828 هـ مورخ 1393/3/10 ابطال نشد

هیأت تخصصی اداری و امور عمومی

* شماره پرونده: هـ ت/ 0200103

شماره دادنامه سیلور: 140231390002242542 تاریخ: 1402/08/28

* شاکی: سجاد کریمی پاشاکی

* طرف شکایت: هیأت وزیران

* موضوع شکایت و خواسته: ابطال عبارت در حکم شهید و در حکم جانباز از کل مفاد آیین نامه شماره 49189/25828 هـ مورخ 1393/3/10

* شاکی دادخواستی به طرفیت هیأت وزیران به خواسته فوق الذکر به دیوان عدالت اداری تقدیم کرده که به هیأت عمومی ارجاع شده است متن مقرر در مورد شکایت به قرار زیر می باشد:

آیین نامه شماره 49189/25828 هـ مورخ 1393/3/10

هیأت وزیران در جلسه 1393/2/24 به پیشنهاد شماره 24206/106/62/9 مورخ 1392/1/27 وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و همکاری بنیاد شهید و امور ایثارگران و ستاد کل نیروهای مسلح و به استناد تبصره (1) ماده (4) اصلاحی قانون اساسنامه بنیاد شهید و امور ایثارگران - مصوب 1387 - و تبصره بند (الف) ماده (1) قانون جامع خدمات رسانی به ایثارگران - مصوب 1391 - آیین نامه تعیین و احراز مصادیق عملی شهید، در حکم شهید و سایر مصادیق ایثارگری (مفقودالثر، جانباز، آزاده و اسیر) را به شرح زیر تصویب کرد:

آیین نامه تعیین و احراز مصادیق عملی شهید، در حکم شهید و سایر مصادیق ایثارگری (مفقودالثر، جانباز، آزاده و اسیر)

مصوب 1393/02/24

ماده 1- در این آیین نامه اصطلاحات زیر در معانی مشروح به کار می روند:

1- شهید: کسی که جان خود را در راه تکوین، شکوفایی، دفاع و حفظ دستاوردهای انقلاب اسلامی و کیان جمهوری اسلامی ایران و استقلال و تمامیت ارضی کشور، مقابله با تهدیدات و تجاوزات دشمن و عوامل ضد انقلاب و اشراکات نثار نموده یا می نماید.

2- در حکم شهید: کسی که از نظر مأموریت، وظایف و اهداف تعیین شده همانند شهید است، ولی از لحاظ شرایط وقوع یا محل شهادت متفاوت می باشد.

3- جانباز: کسی که سلامتی خود را در راه تکوین، شکوفایی، دفاع و حفظ دستاوردهای انقلاب اسلامی و کیان جمهوری اسلامی ایران، استقلال و تمامیت ارضی کشور، مقابله با تهدیدات و تجاوزات دشمن و عوامل ضد انقلاب و اشراکات از دست داده و به اختلالات و نقص های جسمی یا روانی دچار شود.

4- در حکم جانباز: کسی که از نظر مأموریت، وظایف و اهداف تعیین شده همانند جانباز است، ولی از لحاظ شرایط وقوع و محل مجروحیت، متفاوت می باشد.

5 - مفقودالثر: کسی که با هدف و منظور مندرج در بند (1) در عملیات های علیه تجاوز دشمن و ضد انقلاب شرکت نموده و در چین عملیات در منطقه عملیاتی و جنگی و یا تغییر آرایش جنگی از وضعیت وی خبری در دست نباشد که در آینده ممکن است با کشف پیکر او و یا با اخبار دقیق یگانی و دیگر سازمان ها و مراکز مسئول، شهادت، اسارت و یا وضعیت دیگری برای او محرز گردد.

6 - اسیر: کسی که در راه تکوین، شکوفایی، دفاع و حفظ دستاوردهای انقلاب اسلامی و کیان جمهوری اسلامی ایران، استقلال و تمامیت ارضی کشور، مقابله با تهدیدات و تجاوزات دشمن و عوامل ضد انقلاب و اشترار در داخل و یا خارج از کشور گرفتار آمده و هویت و وضعیت وی مورد تأیید مراجع صلاحیتدار قرار گیرد.

7- (اصلاحی 1393/02/24) - آزاده: کسی که در راه تکوین، شکوفایی، دفاع و حفظ دستاوردهای انقلاب اسلامی و کیان جمهوری اسلامی ایران، استقلال و تمامیت ارضی کشور، مقابله با تهدیدات و تجاوزات دشمن و عوامل ضد انقلاب و اشترار در داخل و یا خارج از کشور اسیر و سپس آزاد شده و افرادی که از تاریخ 1332/5/28 تا تاریخ 1357/11/16 با الهام از مبارزات و مجاهدات امام خمینی (ره) به دلایل امنیتی، مذهبی یا اتفاقات سیاسی دیگر حداقل به مدت سه ماه در بازداشت یا حبس قطعی بوده اند.

8 - رزمنده: کسی که در راه تکوین، دفاع و حفظ ارزشها و کیان جمهوری اسلامی ایران، استقلال و تمامیت ارضی کشور، مقابله با تهدیدات و تجاوزات دشمن و عوامل ضد انقلاب و اشترار با تأیید مراجع ذیصلاح به طور فعال حضور یافته باشد.

9- کشته شدن: مرگ ناشی از عوامل و افراد دیگر و حوادث و سوانح یا عمل مقتول.

10- فوت (وفات): مرگ طبیعی بدون حادثه و سانحه یا در اثر بیماری.

11- میدان نبرد: محدوده ای از مناطق جنگی یا عملیاتی که یگان ها و نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران با کشور متخاصم درگیر شده و با تبادل آتش با سلاح های مختلف به مواضع یکدیگر حمله کرده و یا از آن دفاع می نمایند.

12- منطقه جنگی: قسمتی از نقاط سرزمینی دو کشور متخاصم که نیروهای مسلح آنها با آرایش جنگی و صف آرایی نظامی در مقابل یکدیگر مستقر می شوند و با تبادل آتش های زمینی، دریایی و هوایی، درگیری ایجاد نموده و کشورهای درگیر را در شرایط ویژه قرار می دهند. این مناطق می تواند در نقاط مرزی و یا برون مرزی و یا عمق کشور واقع شود.

13- منطقه عملیاتی منظم: مناطقی از کشور که نیروهای مسلح با سلاح و تجهیزات نظامی در اجرای وظایف و مأموریت های ابلاغی از رده فرماندهی، به منظور پیشگیری و مقابله با تهدیدات و نفوذ دشمن و عوامل آن در آن مناطق مستقر می شوند.

14- منطقه عملیاتی نامنظم: بخشی از شهرها و مناطق جغرافیائی داخل کشور که عناصر ضد انقلاب و گروهک های مسلح با فعالیت خود امنیت منطقه را مورد مخاطره و تهدید قرار می دهند و نیروهای نظامی، انتظامی و امنیتی برای کنترل و مقابله با عوامل ناامنی و برقراری امنیت در آن مناطق مستقر می گردند.

15- مأموریت: وظایفی که در راستای مواد (2) و (3) به افراد موضوع این آیین نامه از طرف رده مربوط واگذار می شود.

16- مأموریت جنگی: مجموعه تحرکاتی که نیروهای مسلح کشور طی آن با صف آرایی نظامی و آرایش جنگی در مقابل دشمن در محدوده منطقه جنگی مستقر و درگیر می باشند.

17- مأموریت رزمی: مأموریتی که نیروهای نظامی، انتظامی و امنیتی به صورت انفرادی و یا جمعی به منظور مقابله با تهاجم نظامی دشمن و یا مقابله با گروههای معارض و متجاوزین به حقوق عمومی و یا مقابله با تهدیدات آنها اجراء می نمایند.

18- مأموریت ویژه: مأموریتی که در شرایط خاص و دشوار (جوی، سیاسی، اجتماعی، مکانی و زمانی) با صعوبت انجام می پذیرد و توسط افرادی که آموزش های ویژه ای نظیر تکاوری، خلبانی ویژه، چتربازی، رهایی گروگان، عملیات ویژه اطلاعاتی، نیروهای مخصوص و پارتیزان و چک و خنثی سازی و از این قبیل را گذرانده اند، اجراء می شود.

19- مأموریت عملیاتی: مأموریتی که نیروهای نظامی و انتظامی به صورت انفرادی و یا جمعی به منظور پیشگیری و مقابله با تهدیدات و نفوذ دشمن و عوامل آن در مناطق عملیاتی و یا سایر نقاط هدف، اجراء می نمایند.

20- مأموریت شناسایی رزمی: مأموریتی که نیروهای نظامی و انتظامی به صورت انفرادی و یا جمعی به منظور آگاهی و شناخت وضعیت و شرایط دشمن و گروههای معارض انجام می دهند که ممکن است همراه با درگیری باشد.

21- مأموریت اطلاعاتی و امنیتی: اقدامات عملیاتی غیر آشکار نیروهای اطلاعاتی و امنیتی کشور (اعم از وزارت اطلاعات و نیروهای مسلح) که در راستای کشف، شناسایی، رصد و مراقبت و جمع آوری اخبار با هدف اشراف اطلاعاتی و امنیتی به منظور ضربه زدن به دشمن و عوامل آن و گروههای معارض و همچنین مقابله با اهداف و نفوذ آنها صورت می گیرد.

22- مأموریت های مبارزه با گروههای معارض: مأموریت هایی که در چارچوب اجرای مأموریت ابلاغی، افراد نقش مستقیم داشته و به طور عملی واحد درگیر محسوب می شوند.

23- عملیات مانوری (رزمایش): حرکات و جابه جایی عناصر رزمی، پشتیبانی رزم و پشتیبانی خدمات رزم و تمرینات نظامی و انتظامی و تاکتیکی که توسط یک واحد یا یگان، عمدتاً با سلاح، تجهیزات و وسایل جنگی به منظور سنجش و افزایش آمادگی رزمی افراد و تجهیزات برای دفاع و مقابله با تهدیدات و تهاجمات احتمالی دشمن انجام می گیرد.

24- آموزش رزمی: مجموعه آموزش های انفرادی و یا جمعی که برای فراگیری استفاده از سلاح، مهمات، وسایل جنگی و تسلیحات ویژه و اقدامات تاکتیکی در محیط های آموزشی با شرایط رزمی، انجام می پذیرد.

25- رفت و برگشت از منطقه عملیاتی تا محل مرخصی: تردد در زمان و مکان مشخص به منظور استفاده از مرخصی، از منطقه عملیات به عنوان مبدأ تا مقصد اولیه و برگشت از مقصد اولیه یا محل استفاده از مرخصی به صورت مستقیم (بدون انقطاع زمانی) تا منطقه عملیات.

26- دشمن: کشورهای متخاصم یا متجاوز و عوامل آنان که انقلاب اسلامی، تمامیت ارضی، حاکمیت، منافع و منافع ملی جمهوری اسلامی ایران را مورد تعرض قرار می دهند.

27- اشرار: کسانی که به علت سابقه در تجاوز به حقوق عمومی و انجام اعمال تبهکارانه به این عنوان شناخته می شوند.

28- گروهک ها و افراد ضد انقلاب: گروهها و افرادی که بر اساس حکم قانون یا مراجع قانونی به این عنوان شناخته می شوند.

29- تبهکاران: کسانی که به صورت سازمان یافته به ایجاد ناامنی و فساد و خرابکاری مبادرت ورزیده و امنیت اجتماعی، اقتصادی و عمومی را به مخاطره می اندازند.

30- سارقین مسلح: کسانی که با استفاده از سلاح گرم و سرد به سرقت مبادرت می ورزند.

31- قاچاقچیان: کسانی که نسبت به ورود، خروج، خرید، فروش، حمل و نگهداری مواد مخدر و یا معامله، جابه جایی و نگهداری سلاح و مهمات، کالا و ارز و سایر موارد اقدام نموده و طبق قوانین و مقررات مربوط قاچاقچی محسوب شده و به موجب حکم قطعی مرجع قضایی محکوم گردیده اند یا تحت تعقیب مراجع قضایی قرار می گیرند.

32- گروه های معارض: گروههای مذکور در بندهای (27) تا (31) این ماده.

33- متجاوزین به حقوق عمومی: افرادی که از طریق زور، ارباب، تهدید یا فریب اقدام به ارتکاب جرایمی همچون قتل، ضرب و جرح، سرقت و تجاوز به عفت نموده و باعث اختلال در نظم عمومی جامعه، برهم زدن امنیت اجتماعی و ایجاد فضای رعب، وحشت و آشوب در جامعه می شوند.

34- تعقیب و مراقبت: اقدام عملی نسبت به جلوگیری از فرار و گریز و دستگیری و یا زیر نظر داشتن و دنبال کردن افراد حسب مورد تحت مأموریتی با همین عنوان و در محدوده زمانی معین.

35- عملیات خرابکاری: مجموعه اقداماتی که توسط دشمن و افراد یا گروه های وابسته به آن به منظور تخریب، انهدام و آسیب رسانی به اماکن، تأسیسات، تجهیزات، مراکز نظامی و عمومی و دولتی به صورت محدود انجام می گیرد.

36- حملات زمینی، هوایی و دریایی دشمن: مجموعه اقدامات عملی نظامی دشمن که باعث ایجاد خسارت و آسیب های جانی و مالی می گردد.

37- اسارت: دستگیری، ربوده شدن و زندانی شدن توسط نیروهای مسلح خارجی و متخاصم در زمان جنگ و یا در عملیات های نظامی، انتظامی و اطلاعاتی.

تبصره - افراد دستگیر شده، ربوده شده و زندانی شده توسط گروههای معارض، گروگان محسوب شده و از حیث احکام تابع حکم اسیر می باشند.

38- سوء قصد: اقدام به عملی مجرمانه برای تهدید امنیت جانی دیگران.

39- ایام خدمت: زمان اشتغال به کار و یا وجود رابطه شغلی و استخدامی فرد با دستگاه مربوط.

40- سهل انگاری: بی دقتی و اهمال در انجام کاری یا افراط و تفریط در فعل یا ترک فعل به صورت غیر آگاهانه.

41- تقصیر: بی دقتی و خطا در انجام کاری یا افراط و تفریط در فعل یا ترک فعل به صورت آگاهانه.

42- ترور: اقدامات هدفدار دشمن و گروههای معارض به منظور کشتن افراد اعم از مسئولین و مردم.

43- عملیات تروریستی: اقدامات هدفدار دشمن و گروههای معارض که باعث بروز تلفات انسانی می شود.

44- عوامل، منابع و مخبرین: افرادی که بر اساس تأیید وزارت اطلاعات و نیروهای مسلح ذی ربط، به این عنوان شناخته می شوند.

45- ستاد کل: ستاد کل نیروهای مسلح

46- نیروهای مسلح: ستاد کل نیروهای مسلح، ارتش جمهوری اسلامی ایران، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران

47- بنیاد: بنیاد شهید و امور ایثارگران

ماده 2- افراد و کارکنان مشمول بندهای زیر، شهید محسوب می شوند:

1- رزمندگانی که در میدان نبرد توسط دشمن کشته می شوند.

2- رزمندگانی که در حین نبرد و درگیری با دشمن فوت می کنند.

3- افرادی که به سبب مأموریت های محوله در داخل منطقه عملیاتی توسط دشمن و عوامل آن کشته می شوند.

تبصره - افرادی که در زمان جنگ به سبب انجام مأموریت های مرتبط با جبهه و جنگ در اثر حوادث و سوانح در داخل منطقه عملیاتی کشته شده یا فوت می نمایند نیز مشمول این بند می باشند.

4- افرادی که از طریق ترور یا عملیات خرابکاری دشمن و عوامل آن کشته می شوند.

5 - کارکنان نیروهای مسلح و وزارت اطلاعات که در حین مأموریت مبارزه با گروه های معارض توسط آنان کشته می شوند.

6 - کارکنان نیروهای مسلح و وزارت اطلاعات که در هرگونه مأموریت رزمی و شناسایی رزمی و یا ویژه به سبب اقدامات دشمن و یا گروههای معارض و یا عمل مؤثر و مستقیم در اجرای مأموریت کشته می شوند.

تبصره - تشخیص مأموریت های ویژه حسب مورد برای نیروهای مسلح بر عهده ستاد کل و برای کارکنان وزارت اطلاعات بر عهده وزارت اطلاعات است.

7- کارکنان نیروهای مسلح و وزارت اطلاعات که در حین تعقیب و مراقبت گروههای معارض و یا دشمن توسط آنان کشته می شوند.

8 - کارکنان نیروهای مسلح و وزارت اطلاعات که به سبب خدمت یا عضویت در آن دستگاهها توسط دشمن و گروه های معارض کشته می شوند.

9- کارکنان نیروهای مسلح و افرادی که در حین مأموریت در حملات زمینی، هوایی، دریایی و بمب گذاری دشمن و عوامل آن و یا گروهک های ضد انقلاب کشته می شوند.

10- محافظان شخصیت ها و اماکن و اعضای گارد امنیت پرواز که در حال مأموریت توسط دشمن یا گروه های معارض کشته می شوند.

11- کارکنان و مأموران نیروهای مسلح و وزارت اطلاعات که به سبب تهاجم یا مقابله با دشمنان و گروه های معارض (در صحنه نبرد و درگیری) کشته می شوند.

12- کارکنان نیروهای مسلح و وزارت اطلاعات که در اسارت دشمن یا در گروگان گروه های معارض به تشخیص مراجع صلاحیتدار ضمن مقاومت و پایداری کشته شده یا فوت می شوند.

13- کارکنان نیروهای مسلح و وزارت اطلاعات که به سبب مأموریت و یا وظیفه محوله به علت برخورد یا در حال خنثی سازی تسلیحات دارای مواد منفجره، شیمیایی، هسته ای، میکروبی و بیولوژیکی و سایر سلاحهای جنگی و پاکسازی میادین مین کشته می شوند.

14- نیروهای بسیجی که بر اساس قانون حمایت قضایی از بسیج - مصوب 1371- هنگام برخورد با جرایم مشهود در حین انجام وظیفه یا به سبب آن توسط مرتکبان جرایم مشهود کشته می شوند.

15- افرادی که به تشخیص دادگاه صلاحیت دار در حال انجام فریضه امر به معروف و نهی از منکر کشته می شوند.

16- افرادی که مقام معظم رهبری آنان را طی فرمان خاص به عنوان شهید اعلام نمایند.

ماده 3- کارکنان و افراد مشمول بندهای زیر، در حکم شهید محسوب می شوند:

1- رزمندگانی که در داخل منطقه عملیاتی به سبب مأموریت های محوله کشته می شوند.

2- کارکنان نیروهای مسلح که در حوادث و سوانح ناشی از پروازهای نظامی و انتظامی و یا حرکت شناورهای سطحی و زیرسطحی به منظور شرکت در مأموریت های رزمی، شناسایی رزمی، رزمایشها و عملیات علیه دشمن، گروه های معارض و همچنین پروازهای آزمایشی و آموزش رزمی کشته می شوند.

تبصره - تشخیص مأموریت های موضوع این بند به عهده ستاد کل می باشد.

3- کارکنان نیروهای مسلح و وزارت اطلاعات که در مسیر رفت و برگشت به منطقه عملیاتی به سبب مأموریت یا مرخصی عملیاتی در اثر حوادث و سوانح بدون تقصیر کشته می شوند.

4- کارکنان نیروهای مسلح که در رفت و برگشت از شروع تا خاتمه مأموریت های رزمی، جنگی، ویژه و یا مبارزه با گروه های معارض کشته می شوند.

5 - کارکنان نیروهای مسلح که در مقابله یا رفع تهدیدات دشمن و عوامل آن و حضور در مناطق درگیری در مسیر اعزام و یا برگشت به سبب مأموریت کشته می شوند.

6 - کارکنان نیروهای مسلح که در حین اجرای مأموریت های عملیاتی قرارگاه مرکزی حضرت خاتم الانبیاء (ص) به علت سوانح یا حوادث کشته می شوند.

7- کارکنان نیروهای مسلح و افراد شرکت کننده ای که در حین رزمایش های مصوب قرارگاه مرکزی حضرت خاتم الانبیاء (ص) اجراء می گردد، کشته می شوند.

تبصره 1- تحرکات و جابجایی نیروها، تجهیزات، نفرات با منظور رزمایش که خود نوعی رزمایش محسوب می شود، مشمول این بند می شود.

تبصره 2- تشخیص رزمایش ها به عهده ستاد کل می باشد.

8 - افرادی که در حین رزمایشهای نیروهای مسلح مصوب فرماندهان کل ارتش، سپاه و نیروی انتظامی کشته می شوند.

9- کارکنان نیروهای مسلح و وزارت اطلاعات که در هر گونه آموزش های رزمی و اطلاعاتی کشته می شوند.

10- کارکنان نیروهای مسلح و وزارت اطلاعات که به سبب مأموریت محوله در حین تحقیقات، آزمایش یا تولید سلاح، مهمات، وسایل جنگی و یا تجهیز آنها و خنثی سازی بمب کشته می شوند.

11- کارکنان نیروهای مسلح و وزارت اطلاعات که در حال تعقیب و مراقبت دشمن یا گروه های معارض در اثر حوادث و سوانح کشته می شوند.

12- کارکنان نیروهای مسلح و وزارت اطلاعات که توسط سارقین و متجاوزین به جان، مال و ناموس مردم و حقوق عمومی به سبب مأموریت کشته می شوند.

13- کارکنان نیروهای مسلح و وزارت اطلاعات که به سبب خدمت و فعالیت سازمانی و در راستای اجرای وظایف محوله از طریق سوء قصد کشته می شوند.

14- افرادی که به سبب مأموریت های محوله و پاسداری و حفاظت از اموال یا منابع طبیعی و محیط زیست و همچنین اماکن و مراکزی که نیروهای مسلح بر اساس مقررات یا مصوبات خاص شورای عالی امنیت ملی یا شورای امنیت کشور یا شورای تأمین استان موظف به حراست از آن مراکز هستند، مورد هجوم دشمن و گروه های معارض واقع و در اثر درگیری با آنها کشته می شوند.

تبصره - مرجع تشخیص افراد مشمول بندهای (13) و (14) در مورد نیروهای مسلح، نیروی ذی ربط و در مورد سایر افراد حسب مورد وزارت اطلاعات یا پلیس امنیت نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران می باشد و در مواردی که ابهام وجود دارد، نظر ستاد کل ملاک عمل خواهد بود.

15- جانبازان هفتاد درصد و بالاتر بر اساس ملاک درصد بنیاد که فوت نموده یا کشته می شوند.

16- اتباع ایرانی که توسط گروهک های ضد انقلاب یا جریانات اعتقادی منحرف با هدف ضربه زدن به نظام جمهوری اسلامی ایران و ایجاد رعب و وحشت در جامعه کشته شده و یا می شوند.

تبصره 1- تشخیص جریانات اعتقادی منحرف با وزارت اطلاعات و سایر مراجع امنیتی ذی ربط می باشد.

تبصره 2- برای افراد غیر نیروهای مسلح و وزارت اطلاعات، رعایت مفاد تبصره (1) ماده واحده قانون حمایت از افرادی که توسط گروهک های ضد انقلاب و منحرفین اعتقادی، اسیر، کشته و یا معلول می شوند - مصوب 1389- الزامی است.

17- کسانی که در حملات هوایی یا موشکی یا بمب گذاری توسط دشمن، ضد انقلاب و عوامل آنها کشته می شوند.

تبصره - مرجع تشخیص مصادیق این بند در حوادث مربوط به بمب گذاری، وزارت اطلاعات و در مورد اماکن نظامی، نیروهای مسلح و در خصوص سایر موارد، شورای تأمین استان می باشد.

18- افرادی که در حین درگیری بین نیروهای مسلح و دشمن یا گروه های معارض کشته می شوند.

تبصره - پذیرش شهادت اینگونه افراد، منوط به تأیید صلاحیتهای امنیتی توسط وزارت اطلاعات و تأیید وقوع حادثه برای افراد، شورای تأمین استان می باشد.

19- مهاجران و کسانی که در مناطق جنگی به علت برخورد با مواد منفجره از قبیل نارنجک، مین، گلوله توپ، بمب و نظایر آن کشته می شوند.

تبصره 1- برای اجرای این بند رعایت تبصره (4) اصلاحی ماده واحده قانون برقراری حقوق وظیفه یا مستمری بازماندگان آن دسته از مهاجران و کسانی که به مناطق جنگی مراجعت نموده و به علت برخورد با مواد منفجره، معلول یا فوت می شوند - مصوب 1389- ضروری است.

تبصره 2- افرادی که با قصد قاچاق و یا به دلیل ورود و خروج غیرقانونی از مرز کشته می شوند، مشمول این بند نمی باشند.

ماده 4- غیرنظامیانی که برای انجام مأموریت های مندرج در مواد (2) و (3) این آیین نامه به نیروهای مسلح مأمور می شوند یا از طرف نیروهای مسلح مأموریت به آنها واگذار می شود، از نظر شمول این آیین نامه در حکم کارکنان نیروهای مسلح خواهند بود.

ماده 5 - ایثارگران موضوع این آیین نامه که به تشخیص کمیسیون پزشکی ذی ربط بر اثر جراحات و صدمات حاصل از مواد (2) و (3) فوت می نمایند حسب مورد شهید یا در حکم شهید محسوب می شوند.

ماده 6 - مناطق جنگی و عملیاتی توسط ستاد کل و مناطق امنیتی حسب مورد توسط ستاد کل یا وزارت اطلاعات تعیین و اعلام می شود.

ماده 7- عوامل، منابع و مخبرینی که به سبب همکاری با نیروهای مسلح یا وزارت اطلاعات توسط دشمن یا گروه های معارض کشته می شوند، حسب مورد شهید و در حکم شهید محسوب می شوند.

تبصره - درخصوص پذیرش افراد و منابع و مخبرینی که همکاری مستمری با دشمن و یا گروههای معارض داشته و دارای سوابق سوء اجتماعی بوده و در زمان همکاری با نیروهای امنیتی و اطلاعاتی و نظامی و انتظامی توسط عوامل دشمن یا گروههای معارض کشته می شوند در کمیسیون مشترکی متشکل از بنیاد و سازمان یا یگان مربوط تشکیل می شود، تصمیم گیری خواهد شد.

ماده 8 - مرجع پذیرش و تطبیق مصادیق شهید و در حکم شهید با مفاد این آیین نامه بر اساس اعلام کمیسیون های تشخیص و کمیسیونهای احراز و تجدیدنظر در قوانین استخدامی نیروهای مسلح و وزارت اطلاعات، بنیاد می باشد.

ماده 9- احراز و تعیین تکلیف کسانی که در اجرای مأموریت های مندرج در مواد (2) و (3) این آیین نامه، مفقودالثر، مجروح و اسیر شده و یا به گروگان گرفته می شوند، مطابق مواد این آیین نامه خواهد بود.

ماده 10- در صورت بروز ابهام در تطابق مصادیق شهید و در حکم شهید با مفاهیم آن و سایر مصادیق ایثارگری، بین نیروهای مسلح و بنیاد، پرونده بر اساس اختیارات ناشی از گردشکار پرونده های مسدود به

شماره 5173 مورخ 1369/11/11 مصوب مقام معظم رهبری به شرح ماده (11) اتخاذ تصمیم و تعیین تکلیف می شود.

ماده 11- وظایف و مسئولیت های نیروهای مسلح، بنیاد و ستاد کل و وزارت اطلاعات در خصوص احراز مصادیق شهید، در حکم شهید و سایر مصادیق ایثارگری به شرح زیر تعیین می شود:

الف - نیروهای مسلح و وزارت اطلاعات:

1- بر اساس مواد (120) و (121) قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران - مصوب 1366، مواد (134) و (135) قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی - مصوب 1370 و مواد (140) و (141) قانون استخدام نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران - مصوب 1382 و مواد (53) و (68) قانون استخدامی وزارت اطلاعات - مصوب 1374، مسئولیت تشخیص و تعیین تکلیف و احراز اولیه مصادیق، حسب مورد به عهده نیروی مسلح مربوط و وزارت اطلاعات خواهد بود.

2- نیروهای مسلح و وزارت اطلاعات پس از بروز حادثه نسبت به تشکیل پرونده تعیین وضعیت کارکنان خود و افرادی که در مأموریت دچار حادثه شده اند از لحاظ تطبیق حادثه با مواد و بندهای این آیین نامه بر اساس گزارش روز حادثه، فرم (برگه) کمیسیون های مذکور در بند (1) و مدارک بالینی و دستورالعمل های مرتبط اقدام می نمایند.

3- امور ایثارگران نیروهای مسلح و وزارت اطلاعات در صورت احراز شهادت یا سایر مصادیق ایثارگری، رأی صادره را به همراه مدارک کامل پرونده به بنیاد ارسال و پی گیری می نمایند.

ب - بنیاد:

1- بنیاد به محض دریافت پرونده و رأی صادره از سوی کمیسیون های احراز سازمان یا نیروی مربوط نسبت به تشکیل و پذیرش پرونده اقدام و نتیجه را به نیرو یا سازمان مربوط و ذینفع اعلام می نماید.

2- در صورت وجود ابهام و یا نقص مدارک پرونده، بنیاد موظف است موارد را ظرف سه ماه به صورت مستدل به سازمان مربوط اعلام و تکمیل مدارک پرونده را درخواست نماید.

3- در صورت باقی بودن ابهام در موارد بند (2)، پرونده در کمیسیون مشترک سازمان یا نیروی مربوط و بنیاد که محل آن با توافق طرفین می باشد برگزار و رأی صادره لازم الاجرا خواهد بود.

4- در صورت عدم اتفاق آرا، بنیاد پرونده مورد نظر را ظرف یک ماه پس از تشکیل کمیسیون مشترک بر اساس گردشکار موضوع ماده (10) به امور ایثارگران ستاد کل ارسال نموده و درخواست بررسی و صدور رأی نهایی می نماید.

پ - ستاد کل:

بر اساس گردشکار شماره 5173 مورخ 1369/11/11 مصوب مقام معظم رهبری، امور ایثارگران ستاد کل موظف است پرونده های اختلافی (بین بنیاد و نیروهای مسلح) را بررسی و ظرف سه ماه از تاریخ وصول پرونده، رأی نهایی را در مورد آن صادر نماید و رأی مذکور برای طرفین لازم الاجرا است.

ماده 12- با افراد ذینفع و کسانی که در تهیه مدارک و مستندات و یا تطبیق حوادث و سوانح پیش آمده با مفاد این آیین نامه در سیر تشکیل پرونده و احراز آن مرتکب تخلف گردند حسب مورد مطابق قانون مجازات جرائم نیروهای مسلح - مصوب 1382 و آیین نامه انضباطی نیروهای مسلح و قوانین و مقررات مربوط رفتار خواهد شد و حسب مورد عنوان ایثارگری در آن مورد منتفی می شود.

ماده 13- چنانچه فردی از مشمولان این آیین نامه بر اساس رأی قطعی مراجع قضایی دارای فساد اخلاقی یا سابقه ارتکاب جرم بر ضد امنیت ملی تشخیص داده شود از شمول ایثارگری خارج می شود.

ماده 14- صدور مجوز دفن برعهده بنیاد است و بنیاد موظف است در خصوص دفن ایثارگران و رزمندگان و مشمولین این آیین نامه در قطعه شهدا که امکان احراز شهادت آنان وجود دارد حداکثر ظرف دو روز از زمان وصول گزارش نیروهای مسلح، وزارت اطلاعات و یا سازمان ذی ربط مطابق فرم (برگه) مربوط اعلام نظر نماید.

ماده 15- نظارت بر حسن اجرای این آیین نامه بر عهده ستاد کل و بنیاد خواهد بود.

معاون اول رئیس جمهور - اسحاق جهانگیری

*دلایل شاکی برای ابطال مقررره مورد شکایت:

با توجه به تبصره ذیل بند «الف» ماده 1 قانون جامع خدمات رسانی به ایثارگران و نیز مستفاد از تبصره 1 ماده 4 قانون اساسنامه بنیاد شهید انقلاب اسلامی با اصلاحات بعدی احراز مصادیق ایثارگری و تشخیص از کارافتادگی مشمولان این قانون در چارچوب قوانین نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران بر اساس آیین نامه ای خواهد بود که توسط وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح با همکاری ستاد کل نیروهای مسلح تهیه و به تصویب هیأت وزیران می رسد لذا مجتمعاً در قانون اساسنامه بنیاد شهید انقلاب اسلامی و قانون جامع خدمات رسانی به ایثارگران عبارت «در حکم شهید» و «در حکم جانباز» نیامده است اما طرف شکایت در مواد 2، 3، 6، 7، 8، 10 و 11 آیین نامه شماره 49189/25828 هـ مورخ 1393/3/10 دو واژه «در حکم شهید» و «در حکم جانباز» خلق کرده است؛ همچنین امتیازات و تسهیلات مندرج در قوانین برای شهداء و جانبازان قابل توسعه به «در حکم شهید» و «در حکم جانباز» نیست در نتیجه طرف شکایت خارج از حدود اختیارات و تکالیف قانونی خود اقدام کرده است؛

*خلاصه مدافعات طرف شکایت:

طرف شکایت تا زمان تهیه گزارش پاسخی ارسال نکرده است؛

پرونده کلاسه 0200103 هـ ع با خواسته "ابطال عبارت در حکم شهید و در حکم جانباز از کل مفاد آیین نامه شماره 49189/25828 هـ مورخ 1393/3/10" در جلسه هیأت تخصصی اداری امور عمومی مطرح و به شرح آتی رأی صادر شد:

رأی هیأت تخصصی اداری و امور عمومی دیوان عدالت اداری

در بند «الف» ماده 1 قانون جامع خدمات رسانی به ایثارگران، ایثارگر تعریف شده است و به موجب تبصره ذیل این بند احراز مصادیق ایثارگری و تشخیص از کارافتادگی مشمولان این قانون در چهارچوب قوانین نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران بر اساس آیین نامه ای خواهد بود که توسط وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح با همکاری بنیاد و ستاد کل نیروهای مسلح تهیه و به تصویب هیأت وزیران می رسد همچنین به استناد تبصره (1) ماده (4) اصلاحی قانون اساسنامه بنیاد شهید و امور ایثارگران (اصلاحی 1387/01/18) تعیین مصادیق عملی شهید، مفقودالثر، جانباز، آزاده و اسیر در چهارچوب قوانین نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران بر اساس آیین نامه ای خواهد بود که توسط وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح با همکاری بنیاد و ستاد کل نیروهای مسلح تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید. بنابراین بر مبنای احکام مذکور تعریف مصادیق ایثارگری و همچنین مصادیق عملی شهید و جانباز در چارچوب قوانین نیروهای مسلح خواهد بود؛ بر این اساس در قوانین نیروهای مسلح به موضوع پرسنل شهید و در حکم شهید و مصادیق اشخاص ایثارگر پرداخته شده است؛ ماده 107 قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران مصوب سال 1366 مواردی که پرسنل شهید و یا در حکم شهید به شمار می روند را بیان داشته و در ماده 108 این قانون مقرر داشته که پرسنلی که یک یا چند عضو خود یا بخشی از آن را برای همیشه از دست دهند، یا بیش از یک سال به منظور درمان بستری گردند، و یا به علت فقدان سلامتی، تمام یا بخشی از توان کاری خود را از دست بدهند و تا یک سال کارآیی خود را به دست نیاورند، چنانچه در یکی از موارد مذکور در ماده فوق این وضعیت برای آنان به وجود آمده باشد جانباز و در سایر موارد معلول شناخته می شوند. بنابراین حکم مذکور، مواردی که فرد جانباز و در غیر آن معلول محسوب خواهد شد را تصریح کرده است؛ همچنین

در ماده 127 قانون استخدام نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران مصوب سال 1362 مواردی را که کارکنان شهید محسوب می شوند ذکر کرده و بر اساس بند «ن» این ماده نیز مقرر کرده است که سایر مواردی که مطابق با مقررات بنیاد شهید از مصادیق شهادت باشد در کنار کارکنان شهید به شمار خواهند رفت و در ماده 120 قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی پرسنل نیز مواردی که فرد شهید و یا در حکم شهید به شمار خواهد رفت را ذکر کرده است؛ بنابه مراتب مذکور نظر به اینکه آیین نامه شماره 49189/25828 هـ مورخ 1393/3/10 اساساً در چارچوب قوانین نیروهای مسلح به تصویب رسیده و مغایرتی با قانون ندارد از این رو مستنداً بند «ب» ماده 84 قانون دیوان عدالت اداری با آخرین اصلاحات و الحاقات بعدی مصوب سال 1402، رأی به رد شکایت صادر می شود؛ این رأی ظرف بیست روز از تاریخ صدور، از سوی رئیس ارزشمند یا ده نفر از قضات گرانقدر دیوان عدالت اداری قابل اعتراض است.

رئیس هیأت تخصصی اداری و امور عمومی دیوان عدالت اداری - دکتر زین العابدین تقوی